

Marijan Trsat

VJESNIK SVETIŠTA MAJKE BOŽJE TRSATSKE - RIJEKA
GODINA LI - VELIKA GOSPA - BROJ 2/2018. - ISSN 1331-703

UVODNIK

VELIKA GOSPA

fra Bernard Barbarić, gvardijan i Čuvar Svetišta

Poštovani čitaoče!

Pred nama je novi broj Marijina Trsata. Prošli smo polovicu građanske godine i proslavili svetkovine i obljetnice uz veliki broj hodočasnika i dobromanjernika koji ovo Svetište doživljavaju kao dom molitve i uslišanja pred likom Majke Milosti.

Ovaj broj izlazi pred svetkovinu Uznesenja Blažene Djevice Marije, blagdan koji se popularno u našem narodu naziva Velikom Gospom. Na ovom trsatskom brežuljku kroz tolika stoljeća naš je narod povezan s njom, donosi svoje muke i zahvale, predaje se u ruke milosti Božje u svojim životnim nedaćama i uvijek se vraća onoj koja nas vodi svome Sinu.

Neka Ona koja je zagovornica kršćana zagovara sve vas, dragi hodočasnici, sve vaše obitelji i našu domovinu Hrvatsku, da uvijek ostanemo ponosni na svoju vjeru i svoj dom.

Ova je godina milosna jer nas u njoj povezuju dvoje velikana Katoličke Crkve. Slavimo petnaestu

obljetnicu hodočašća sv. Ivana Pavla II. koji nas poziva da budemo narod nade i četrdeset godina od posjeta sv. Majke Tereze. Oboje su obilježili ovaj svijet svojom prisutnošću, djelom i riječima ohrabrenja.

Dana 8. lipnja obilježili smo dolazak sv. Pape u ovo naše Svetište u zajedništvu s bogoslovnim sjemeništem u Rijeci koje nosi ime Ivana Pavla II. u svom nazivu, a 22. rujna čeka nas velika proslava svetice našeg vremena Majke Tereze kada, u suradnji s Albanskim zajednicom i Riječkom nadbiskupijom, dobivamo svetičin kip pred crkvom Gospe Trsatske. Tako će ova dva sveta lika, koji su i sami bili hodočasnici, uvijek dočekivati hodočasnike u trsatskom Svetištu.

Svima vama, dragi štovatelji Majke Božje Trsatske, čestitam blagdan Velike Gospe, blagdan radosti i nade koji nas poziva da se nikada ne izgubimo u sadašnjim teškoćama života. Gledajući njezin lik neka Duh Sveti zahvati i naša srca da imamo snage iz dana iz dan reći: „Neka mi bude po tvojoj riječi.”

Izdaje:

Uprava Svetišta
Majke Božje Trsatske
izlazi 3 puta godišnje

Glavni i odgovorni urednik:
fra Bernard Barbarić

Uredničko vijeće:
fra Bernard Barbarić
fra Tomislav Faletar

Lektura i korektura:
Martina Kekelj
Sara Lerga
Ana Pelčić

Fotografije:
Arhiva Svetišta
WEB
fra Ervin Jozić
Željka Šupak
Ivančica Benčić

Adresa uredništva:
Frankopanski trg 12,
HR-51 000 Rijeka;
Tel. 051/452-900

Web stranica Svetišta:
www.trsat-svetiste.com.hr

Facebook:
Svetište Majke Božje
Trsatske - Rijeka

E-mail adresa:
franjevacki.samostan.trsat@gmail.com

ISSN 1331-703

BROJ: 2/2018
Godina izlaženja: LI

Velika Gospa 2018., Rijeka

Najveća radost koju Marija donosi svjetu je Isus koji živi u njoj

Iz poruke pape Franje za Veliku Gospu 2017.

Najveći dar koji Marija nosi starijoj rođakinji i cijelomu svijetu je Isus koji već živi u njoj. U Elizabetinoj i Zaharijinoj kući, u kojoj je prije vladala žalost jer nije bilo djece, sada vlast radost zbog dolaska djeteta i to djeteta koje će postati veliki Ivan Krstitelj, Mesijin preteča. Po Marijinu dolasku radost se razlijeva iz srdaca, jer nevidljiva, ali stvarna Isusova prisutnost sve ispunja smisлом: život, obitelj, spas naroda... Sve!

Ta se punina radosti izražava Marijinim glasom u divnoj molitvi koju nam je prenio Luka u Evangeliju i koja se po prvoj riječi na latinskom jeziku zove *Magnificat* (Veliča). Hvalospjev je to Bogu koji čini velika djela preko poniznih osoba, nepoznatih svijetu, jer poniznost je poput praznine koja ostavlja prostor za Boga. Ponizna je osoba moćna jer je ponizna, a ne zato što je snažna. To je veličina poniznoga i poniznosti.

Magnificat govori o milosrdnom i vjernom Bogu koji svoj naum spasenja ostvaruje s malenima i siromašnima, s onima koji vjeruju u Njega, koji se, kao Marija, pouzdaju u njegovu Riječ. "Blažena ti što povjerova" (Lk 1,45) – uzviknula je Elizabeta. Dolaskom Isusa po Mariji, u toj je kući nastalo ne samo raspoloženje radosti i bratskoga zajedništva, nego i vjere koja vodi do nade, molitve, do hvale. Voljeli bismo da se sve to danas dogodi i u našim kućama. Slaveći Presvetu Mariju uznesenu na nebo željeli bismo da Ona još jednom nama, našim obiteljima, našim zajednicama, donese onaj neizmjerni dar, onu posebnu milost koju trebamo uvijek moliti prije svega i ponad drugih milosti koje su nam također na srcu, a ta je milost Isus Krist!

Noseći Isusa Gospa i nama nosi novu radost, punu značenja; donosi nam novu sposobnost da u vjeri prijeđemo najbolnije i najteže trenutke; donosi nam sposobnost za milosrđe, za uzajamno praštanje i razumijevanje, za međusobnu potporu. Marija je uzor krjeposti i vjere. Razmatrajući ju danas, uznesenu na Nebo, na završetku njezina zemaljskog puta, zahvaljujemo joj, jer nam uvijek prethodi u hodočašću života i vjere. Ona je prva učenica. I molimo je da nas čuva i podupire; da možemo imati snažnu, radosnu i milosrdnu vjeru.

Neka nam Marija pomogne da budemo sveti, kako bismo se jednoga dana susreli s Njom u Raju.

OSVRT NA PROSLAVU GOSPE TRSATSKE

SVETKOVINA GOSPE TRSATSKE

Helena Anušić

Na svetkovinu Uzašašća Gospodinova, odlukom našega nadbiskupa, slavili smo svetkovinu našega Svetišta – Gospu Trsatsku, Majku milosti od časne Nazaretske kućice.

Prije podne, zavjetnom misom u 11 sati, franjevci Hrvatske franjevačke Provincije sv. Ćirila i Metoda su proslavili zaštitnicu Provincije. U našem Svetištu se okupilo 40-ak braće iz cijele Provincije i moleći posvetnu molitvu obnovili su posvetu naše Provincije Blaženoj Djevici Mariji – Gosi Trsatskoj.

Zavjetnu misu franjevaca u trsatskoj bazilici predvodio je provincijal fra Ilija Vrdoljak.

Podsjetio je na povijesne činjenice i godinu 1453. kada je Martin Frankopan pozvao franjevce da budu čuvari Trsatskog svetišta. Od tada je Gospa naša čuvarica, također Gospa je čuvala i budila ovdje mnoga duhovna zvanja i kao primjer naveo je bl. Alojzija Stepinca i fra Bonaventuru Dudu.

Na kraju, potaknuo je okupljene vjernike na molitvu za nova duhovna zvanja, a franjevce i

novake da odgovorno i s poštovanjem posvete svoj život Majci Mariji.

Svečanom procesijom s čudotvornom slikom Majke Milosti i misnim slavlјem u perivoju Trsatskog svetišta u četvrtak 10. svibnja proslavljena je svetkovina Majke Božje Trsatske, čuvarice grada Rijeke. Misu je predslavio riječki nadbiskup i metropolit mons. dr. Ivan Devčić u zajedništvu s provincijalom Hrvatske franjevačke provincije sv. Ćirila i Metoda fra Ilijom Vrdoljakom, gvardijanom franjevačkog samostana na Trsatu i čuvarem Trsatskog svetišta fra Bernardom Barbarićem te mnogobrojnim svećenicima i franjevcima.

Liturgijsko pjevanje animirao je združeni zbor svetišta Majke Božje Trsatske i crkve Svetе Mati Slobode iz Zagreba.

U poticajnoj propovijedi, nadbiskup je na početku objasnio kako se svetkovinom Majke Božje Trsatske slavi čudesan dolazak kućice Svetе obitelji Isusa, Marije i Josipa iz Nazareta na Trsat. Svetu su kućicu, prema drevnoj predaji, ovamo donijeli anđeli 10. svibnja 1291., a zatim su je 10. prosinca 1294. odnijeli u blizinu Ancone, gdje se danas nalazi čuveno loretsko svetište Majke Božje, rekao je nadbiskup.

OBLJETNICA DOLASKA SV. IVANA PAVLA II. NA TRSAT I U RIJEKU TRODNEVNICA U ČAST SV. IVANU PAVLU II.

fra Ervin Jozić

Kao što dobro znamo, dani od 5. do 9. lipnja 2003. godine zauvijek će se pamtitи kao pohod velikoga, sada već sveca, pape Ivana Pavla II. gradu Rijeci i Svetištu Majke Božje Trsatske. Taj pohod je ujedno bio i papin treći apostolski pohod Hrvatskoj. Papa je u nedjelju 8. lipnja, na svetkovinu Duhova, u poslijepodnevnim satima posjetio trsatsko Svetište, te se pomolio pred slikom Majke Božje Trsatske.

Petnaestu obljetnicu dolaska pape Ivana Pavla II. odlučili smo obilježiti na svetkovinu Srca Isusova, 8. lipnja 2018. Prvog dana obilježavanja misu je u bazilici predvodio fra Bernard Barbarić, gvardijan i čuvar Svetišta koji se u propovijedi prisjetio papinih riječi „Molite za mene dok sam živ, a i kada budem umro!“.

Zbog lošeg vremena nije bilo moguće održati potkraj mise procesiju i molitvu ispred kipa Trsatski hodočasnik, ali smo se zato zaustavili u molitvi u Svetištu pred slikom Ivana Pavla II. Nakon mise i molitve, hodočasnički smo obišli oko oltara pjevajući „Zdravo Djovo, Kraljice Hrvata“, što je i sam sveti otac često s nama pjevao. Liturgijsko pjevanje prvoga dana obilježavanja predvodio je zbor Svetišta Majke Božje Trsatske.

U subotu, 9. lipnja, večernja sveta misa u sklopu Dana pape Ivana Pavla II. slavlјena je u Bogoslovnom sjemeništu u 18:30, kojoj su prisustvovali, mi, franjevački novaci i franjevcii

trsatskog svetišta. Nakon sv. mise bila je prilika za posjet spomen prostoriji u kojoj je papa boravio i prenoćio prilikom posjeta Rijeci.

Ovo obilježavanje zaključili smo u nedjelju, 10. lipnja u 18:30 u Svetištu gdje je svečanu svetu misu predvodio ekonom Riječke nadbiskupije vlč. Piotr Modrzejewski, a liturgijsko pjevanje su predvodili Zbor bogoslova riječke bogoslovije i franjevački novaci.

Mi franjevci, koji boravimo ili smo boravili na Trsatu, često se ponosimo i ističemo događaj koji se zbio 8. lipnja 2003. godine. Tako da smo ove godine u korizmi, zbog petnaeste obljetnice dolaska pape u svetište, molili križni put nadahnut Ivanom Pavlom II. Prvi križni put nadahnut je enciklikom „*Salvifici doloris*“ (Spasonosno trpljenje), a drugi enciklikom „*Dives in misericordia*“ (Bogat milosrdem). Kroz ova dva križna puta nadahnuta enciklikama svetog Ivana Pavla II. pobliže smo upoznali svetog papu te nas je još više zadržala njegova poniznost, milosrđe i ljubav prema Bogu i ljudima.

Svetkovinu Duhova, 8. lipnja 2003. godine pamtit ćemo zauvijek kao dan kada je jedan veliki Hodočasnik posjetio naš grad i naše Svetište. Takav jedinstven događaj nam se urezao u srca i pamćenja i ulio nam snagu za život, kakav god bio. Znamo da ćemo s Bogom prijeći sve prepreke, a na tom putu molimo svetog papu Ivana Pavla II. da nas pomaže svojim zagovorom.

HODOČASNICI

MARIJANSKI ZAVJET ZA DOMOVINU

fra Bernard Barbarić

11. srpnja na našem Trsatu spojile su se dvije rute Marijanskog zavjeta za Domovinu. Glavna koja je krenula iz Osijeka te pomočna iz Pule i iz Italije.

Tridesetak hodočasnika došlo je Kružićevim stubama pred Baziliku Majke Milosti pozdravljeni crkvenim zvonima uz marijansku pjesmu. Dočekani od gvardijana, pošli su oltaru Majke Božje Trsatske pred čudotvornu sliku zahvaliti za hod i preporučiti joj naš narod i domovinu.

Nakon molitve hodočasnici su pošli na kratku okrepnu i osvježenje u Aulu pape Ivana Pavla II. te su u 18:30 sati prisustvovali svetoj misi u zajedništvu s vjernicima Svetišta.

Sutradan ujutro nakon jutarnje mise u 7 sati s blagoslovom su pošli na svoj put prema sljedećoj etapi hoda, prema Dubrovniku.

Dragi hodočasnici neka vas sve prati blagoslov Božji i zagovor naše Majke Milosti na putu molitve za naš narod i Domovinu.

OBLJETNICA DOLASKA SV. MAJKE TEREZE NA TRSAT I U RIJEKU PRED SLIKOM GOSPE TRSATSKE **SV. MAJKA TEREZA I SLUGA BOŽJI ANTE GABRIĆ**

fra Antun Babić

Velike pučke misije grada Zagreba, pod nazivom „Zagrebačka korizma '78.“, bile su glavni povod dolaska Majke Terezije i o. Ante Gabrića u našu domovinu. Njihov boravak je trajao od 17. do 28. ožujka 1978. g. Misionari su obišli veliki broj gradova, a među njima i Rijeku. Rijeka im je bila dom 27. i 28. ožujka. Zanimljivo je spomenuti da je povodom njihovog dolaska u Rijeci bilo istaknuto preko stotinu plakata na javnim mjestima. Kroz oba dana boravka u Rijeci, kao pravi domaćin bio je i nadbiskup, mons. Josip Pavlišić. Misionari su prvog dana u Rijeci posjetili crkvu sv. Josipa u Čandekovoj ulici, crkvu sv. Terezije na Vežici te kapucinsku crkvu Gospe Lurdske. U spomenutim crkvama odvijalo se puno toga, od sv. Mise i molitve pa do druženja i odgovaranja na pitanja okupljenih vjernika, mladih i starih, svećenika, redovnika i redovnika.

Sutradan, 28. ožujka., na uskrsni utorak, misionari su u svetištu Gospe Trsatske slavili oproštajnu svetu Misu, koju je predvodio nadbiskup Pavlišić, pred velikim brojem vjernika, iako je to bio radni dan. Riječ su dobili i misionari. Majka Tereza je kratko, toplim riječima istaknula važnost žrtve

i poslušnosti, pogotovo u duhovnom napretku koji je najsigurniji pod Marijinim zagovorom. Za kraj o. Ante je kazao kako taj dan u Marijinom svetištu nije rastanak koji nas dijeli, već da ostanemo i dalje čvrsto povezani, i da jedni druge pomažemo u svakom pogledu.

Poslije sv. Mise, misionari su se uz nadbiskupa i fratre uputili na oproštajni doručak u Trsatskom samostanu. Važno je spomenuti i da su se za vrijeme boravka Majke Terezije u Rijeci i ostalim gradovima, mnoge devojke prijavile u njezinu družbu „Misionarke ljubavi“. Također mnogi su materijalno pomagali, ljudi su skidali prstenje, nakit i darivali za gubave. Deseci kilograma lijekova i druge robe darivali su vjernici za potrebe misijskog rada u Calcutti i Maria Poliju, a za boravka u Rijeci, donacije su pakirali i trsatski novaci. Ovaj pohod Rijeci bio je pravo osvježenje za srca mnogih mladih i starih koji su imali prigodu susresti, razgovarati, dotaknuti ili makar iz daljine vidjeti naše misionare. Neka nam uz zagovor sv. Majke Tereze i sluge Božjeg Ante Gabrića, Kraljica Jadrana, Gospa Trsatska pokazuje put prema Isusu u svakodnevnom životu.

Sv. Majka Tereza i sluga Božji Ante Gabrić u blagovaonici franjevačkog samostana na Trsatu s nadbiskupom riječko-senjskim mons. Josipom Pavlišićem

Sluga Božji Ante Gabrić na misi u Svetištu Gospe Trsatske

Misionari hodočasnici na misi u Svetištu Gospe Trsatske s nadbiskupom riječko-senjskim mons. Josipom Pavlišićem

Trsatski gvardijan fra Tomislav Tomiša u razgovoru s misionarima iz Indije u Svetištu Gospe Trsatske

Nadbiskup riječko-senjski mons. Josip Pavlišić i sluga Božji Ante Gabrić u sakristiji Svetišta Gospe Trsatske prije oproštajne svete mise misionara

Majka Tereza u klastru Svetišta Gospe Trsatske s fra Serafinom Sabolom

IZ MARIJINOG TRSATA - BROJ 2 - VELIKA GOSPA 1978.

NAŠI MISIONARI NA TRSATU

Ante Sironić

O našim poznatim i, mirne duše možemo reći, popularnim misionarima Majci Tereziji i o. Ante Gabriću napisano je mnogo prigodom posjeta domovini u minulom proljeću. I s pravom, neka je! Iako skromni u svojim dušama – znamo – sigurno to nisu tražili, oni to zaista zaslužuju. Neka naš radni, čovijek znade za njih, o njima kad ih bilježi strani tisk u svjetskim razmjerima.

Ta starica, Majka Terezija, Albanka, Skopjanka (68. g.), naoko priprosta žena, siromašno obučena, često na puti i po dalekosežnim plavetnim zrakoplovnim stazama, još je puna elana i dinamike, kao i njezin suputnik o. Ante Gabrić, lagan u hodu, koščat u tijelu, duhovni apostol daleke Indije koji kaže da se još nije umorio iako je prešao šezdesetu godinu, a četrdeset godina boravi u službi Crkve na indijskom podkontinentu.

NAŠI MISIONARI NA TRSATU

MISIONARI IZ INDIE U RAZGOVORU S GWARDIJANOM O. TOMISLAVOM

VELIKA GOSPA milosni pohod Gospodnji

Blagdan Velike Gospe u našim krajevima okuplja po našim crkvama, svetištima i protestantskim vjerskim objektima. Trsat je također to blagdan na koji dođe u svetište i u svu broj ljudi, mnogi su od tih trsatskih posjetilaca jedino u taj dan crkvi. U većini od fakultiv ipak tijela svjetlo vjera. Tu svojim pohodom oni žele nekako nadodati ulja u svjetiljku svoje vjere. Za mnoge je — ne samo trsatske posjetilice, nego i ljudi koji se na taj dan okupljaju po drugim crkvama — to da u kolj žele obaviti svoje kršćanske dužnosti; isto ono što drugi inače čine o uskrsnem vremenu. Stoga, s pravom smijemo reći da je blagdan Velike Gospe u nas dan velikog milosnog pohoda Gospodnjeg posredstvom Isusova i naše Majke!

Iako je ovaj broj Marijina Trsata sav nekako sredotočen na trsatsku kroniku koju bilježi posjet naših misionara iz Indije, proslava blagdana Trsatske Gospe, bolesničko hodočašće i najrazličitije skupine hodočašća što ih registrira Kroničar, ipak se može pronaći i drugog informativnog i vrijednog stva kao što je novo tumačenje hodočašća i hodočašnika, povezivanje Trsata s ostalim svetištima, kraci povijesni prikaz veze Petra Kružića s Trsatom te informacija o dušobranitelju pomorsca što ga donostio u obliku intervju. Sve to želi pomoći da i uz naš list bolje doživite srednji blagdan Marijine na Trsatu.

U rednik

PRED MARIJINOM SLIKOM

Sjećate jučer. Uskrsni utorak. Svjet je kupi u lijepom broju. Sjaj je radni dan, jer naši misionari su došli u posjet Gospi Trsatskoj. Doći na Rijeku s duševnim i duhovnim potrebitama je jedna Kraljica Jadra, bio bi i pogotu, i to dobro znaju majka o. Ante. Zato su došli i oni pokloniti se njoj. Prijme čuvaju svetu slike. O. Tomislav

— To su zaista bogate duše — reče studentica medicine!

— Drago mi je da sam imao priliku čuti ta dva naša duhovna radnika — izjaviti tehničar.

— Evangelje u tim misionarima u posebnoj aktivnosti s Kristom — dometne vjernik evropskih i svjetskih pogleda.

— Ispunila mi se želja da osobno čujem glasoviti Majku Tereziju — veselo nam ispravljeda majka festero djece.

— I tako bismo mogli nizati mnoge izjave, ali prostor ne dozvoljava.

Te dvije naše dragе osobe, posjetile su pod konac korizme Zagreb, kako je poznato, i tom zgodom na uskrsni ponедјелjak svratile u Rijeku, gdje su održale izvan i pod liturgijom svoje nagovore o misijkom radu. (O tome je naš vjerski tisak pisao.) Te je nagovore svijet, Božji narod ovog našeg lučkog grada upravo „gutao“, što je znak da je željan duhovnosti i crkvenosti.

— To su zaista bogate duše — reče studentica medicine!

— Drago mi je da sam imao priliku čuti ta dva naša duhovna radnika — izjaviti tehničar.

— Evangelje u tim misionarima u posebnoj aktivnosti s Kristom — dometne vjernik evropskih i svjetskih pogleda.

— Ispunila mi se želja da osobno čujem glasoviti Majku Tereziju — veselo nam ispravljeda majka festero djece.

— I tako bismo mogli nizati mnoge izjave, ali prostor ne dozvoljava.

Stranica iz Marijinog Trsata iz 1978. (broj 2) koja govori o posjeti misionara iz Indije

ni na duhovnim putovima, po Majčinu zagovoru.

O. Ante, uz ostalo naglaši, da danas ovaj putovanje u Indiju, svećenički nije nastavak koji nas dijeli, već moramo i dalje biti čvrsto povezani i jedni druge pomagati u svakom pogledu.

Na kraju je rekao kratku apostolsku riječ nadbiskup Pavle.

Nasli smo se u skupini uzvuka kod zajutraka u gostoljubivom franjevačkom samostanu te smo ovdje imali prilike da se razgovaramo s nekim domaćinima. Sjedio sam do o. Ante, Sironića, i njegova biskupski predstavnik, koga nazivali u „Zivotima“ svjedočivo „duhovnim neretvanskim gudarom“, a on reče da mu taj izraz — naziv i odgovara.

Rastali smo se. Majka Terezija odjelila je zrakoplovom u Skopje, a o. Ante otputova je svojim sedri na sjever, u područje prema jugu, koja je dan prije premašila. Ante Sironić

Te dvije baš drage osobe, posjetile su pod konac korizme Zagreb, kako je poznato, i tom zgodom na uskrsni ponedjeljak svratile u Rijeku, gdje su održale izvan i pod liturgijom svoje nagovore o misijkom radu. (O tome je naš vjerski tisak pisao.) Te je nagovore svijet, Božji narod ovog našeg lučkog grada upravo „gutao“, što je znak da je željan duhovnosti i crkvenosti.

-To su zaista bogate duše — reče studentica medicine!

-Drago mi je da sam imao priliku čuti ta dva naša duhovna radnika — izjaviti tehničar.

-Evangelje u tim misionarima u posebnoj aktivnosti s Kristom — dometne vjernik evropskih i svjetskih pogleda.

-Ispunila mi se svaka želja da osobno čujem

glasovitu Majku Tereziju – veselo nam ispričavaju majka šestero djece.

I tako bismo mogli nizati mnoge izjave, ali prostor ne dozvoljava.

PRED MARIJINOM SLIKOM

Svježje jutro. Uskrsni utorak. Svijet se kupi u lijepom broju, iako je radni dan, jer naši misionari su došli u posjet Gospi Trsatskoj. Doći na Rijeku s dalekih indijskih strana, a ne posjetiti Kraljicu Jadrana, bio bi propust, i to dobro znaju Majka Terezija i o. Ante Gabrić. Zato su došli i oni pokloniti se njoj. Prije mise čuvar svetišta o. Tomislav pozdravlja sve prisutne, a poglavito putnike-misionare. Nadbiskup J. Pavlišić predvodi koncelebraciju uz redovničke i biskupijske svećenike i pod tom liturgijom govore misionari.

Majka Tereza reče riječ, toplu, jednostavnu, bez nekih zanosa. Ta riječ je odraz Evangelijske karitativne ljubavi, misionarstva i duše. Riječ, koja potresa srca vjernika kroz dubinsku privlačnost. Siromasi, bijednici, bolesnici briga su i njezina i njezine družbe. Bez žrtve i poslušnosti nema rada ni napretka nigdje pa ni na duhovnim putovima, po Majčinom zagovoru.

o. Ante Gabrić, uz ostalo naglasi, da danas, u ovom Marijinu svetištu nije rastanak koji dijeli, već moramo i dalje biti povezani i jedni druge pomagati u svakom pogledu.

Na kraju je rekao kratku apostolsku riječ nadbiskup Pavlišić.

Našli smo se u skupini uzvanika kod zajutraka u gostoljubivom franjevačkom samostanu te smo ovdje imali priliku da se razgovaramo sa našim domorocima. Sjedio sam do o. Ante, koga nazvah u „Zvonima“ svojedobno „duhovnim neretvanskim gusarom“, a on reče da mu taj izraz-naziv i odgovara.

Rastali smo se. Majka Terezija odletila je zrakoplovom u Skopje, a o. Ante oputovao je svojoj sestri na sprovod, koja je dan prije preminula.

*Od sice Vam hvala na tolikim
ljepim stranicama poslanim da
naše ljudi - Neka Božji blagoslov
prebiva nad vama i nad Vašim dragim
obiteljima.
Bog i Vama -
M. Teresa me*

UZ SVETKOVINU VELIKE GOSPE OBILJEŽJA FRANJEVAČKE MARIJANSKE DUHOVNOSTI I POBOŽNOSTI

fra Daniel Patafta

Među temeljnim obilježjima franjevačke duhovnosti jest i marijanska pobožnost. Ovo duhovno nasljeđe franjevcima je prenio utemeljitelj Franjo Asiški. Franjevačka je tradicija preuzela duhovnu radost koju je Marija izazivala u sv. Franji i koju je on proglašio zaštitnicom Reda. Franjevačka je duhovnost općenito poznata kao afektivna duhovnost, što je jedno od njezinih dominantnih obilježja. Marijanska pobožnost iste duhovnosti predstavlja posebnost jer je konkretizirana upravo u afektivnosti koja prelazi u teološko promišljanje, konkretnu liturgijsku praksu i pučku pobožnost. Franjevac u svom odnosu prema Mariji pokazuje sinovsko pouzdanje, osobito prema njezinom božanskom i duhovnom materinstvu. U njoj gleda majku Isusovu i vlastitu majku. U tom svjetlu kontemplira se njezino kraljevsko dostojanstvo. Mariju se promatra u odnosu prema njezinu božanskom Sinu, ali i prema njezinim posinjenjima. Njezino majčinsko srce obuhvaća i ujedinjuje u ljubavi sve njezine sinove u jedno mistično jedinstvo, potpuno usmjereno na Krista,

koji je glava i ud toga mističnoga tijela. Čak je i Bonaventura naveo kako je ljubav i pobožnost prema Presvetoj Djevici u temelju svetosti svakog vjernika. Franjevac u Mariji uvijek vidi ljubav i milosrđe prema svim svojim sinovima; u Kristu brata, prijatelja i spasitelja koji se darovao i trpio za one koje ljubi, a to su njegova braća ljudi. Tako je marijanska pobožnost i duhovnost u Franjevačkom redu uvijek kristocentrična. U franjevačkoj duhovnosti prema Blaženoj Djevici pojavljuje se još jedna osobitost, koja vuče porijeklo od samih početaka Reda, a to je, ako se tako može nazvati, *viteški duh*. Ovaj viteški duh na intelektualnom planu označen je ljubavlju koju franjevačka duša instinkтивno usmjerava prema Mariji, ljepoti jedinstvenoj po čistoći među svim stvorenjima, što je franjevačku duhovnost i teologiju usmjerilo prema promišljanju da je Marija bez grijeha začeta, nikada ne izlazeći iz okvira kristocentričnosti.

U svim pobožnostima prema Blaženoj Djevici posebno mjesto u franjevačkoj duhovnosti

zauzimaju molitve. One također odražavaju kristološku i teološku viziju kojom je prožeta duhovnost Serafskog Reda. Kristocentrična duhovnost u franjevačkom pozivu ostaje nepotpuna ako nije povezana s Marijom. Na tom tragu piše Bonaventura: *Ako želimo naći Krista, prvo trebamo otići k Mariji.* Bernardin Sijenski, predani zaljubljenik u marijansku pobožnost, kaže: *Svaka darovana milost na ovome svijetu prolazi kroz trostruki put: od Boga ka Kristu od Krista Djevici, a od Djevice se daruje nama.* Konrad Saski u svojoj molitvi Blaženoj Djevici iz 13. stoljeća daje svojevrsni sažetak teoloških misli velikih franjevačkih teologa 13. stoljeća. Tako on u njoj sažima čast koju njoj Red pridaje, svetost, nauk i sav apostolat. Njegovi zazivi jesu i pouka i nauk koji autor izljeva iz svoje duše govoreći o ljepoti i slavi koju duša ima u Marijinu blizini. Kroz različite slike koje koristi u molitvi Konrad prikazuje veličinu Marijine svetosti. U cijeloj molitvi dominiraju motivi iz Franjine *Laudes*. Ovo kontempliranje Marije potiče na vjernost i motrenje njezinog savršenstva. Mistik bl. Rajmund Lulski krajem 13. stoljeća također piše molitvu Blaženoj Djevici koja je odraz ljudavnog, poestskog i mističnog iskustva njezinog autora. Čak sadrži i određenu ekumensku notu kada govorи о tome da su svi ljudi djeca jednoga pastira. Molitva Bernardina Sijenskog nastala je početkom 15. stoljeća i odraz je njegove zaljubljenosti u Blaženu DjeVICU. Sijenski koristi umjetničke i poetske izraze kako bi opisao ljepotu Blažene Djevice. Molitva je ujedno i pohvala, ali i plod duboke kontemplacije te odražava sve atribute njezine ljepote i uzvišenosti. No Sijenski nije samo poetski kontemplativac nego se u ovoj molitvi pokazuje i kao teolog te do izražaja dolazi i njegova mariološka misao. U 18. stoljeću nastala je molitva sv. Leonarda Portomauricijskog. To je molitva izrečena na propovjedaonici. Kao plod njegove propovjedničke darovitosti molitva završava govorom o Mariji kao onoj koja posreduje oprost i milosti. Osobito je naglašena njegova sjetilna ljubav prema Blaženoj Djevici za koju kaže da je *najljubljenija od svih stvorenja i najljubljenija od Boga*. Molitvom dominiraju povjerenje i nježnost kao obilježje koje bi trebale imati sve majke po uzoru na Mariju.

Franjevačka marijanska duhovnost našla je svoj izraz i u kultu. Prvenstveno se ona odlikuje u molitvi brevijara. Prvi brevijar koji je franjevcima odobren bio je onaj pape Grgura IX. od 7. lipnja 1241. godine. Taj brevijar prihvatala je i rimska

kurijska kurija, a poznat je pod imenom *Breviario romano-serafico*. Reformu brevijara proveo je general Haymon od Favershama. Tijekom 14. stoljeća ovaj oblik brevijara prihvatala je skoro cijela zapadna Crkva. Već se u ovome brevijaru može uočiti marijanska pobožnost Franjevačkog reda. Tako u uvodu piše: *Ad honorem omnipotens Dei et beatissime Virginis, Incipit breviarium ordinis minorum...* Marijanski blagdani u prvom brevijaru bili su: *Očišćenje* (2. veljače), *Navještenje* (25. ožujka) i *Rođenje* (8. rujna). U dodatku nalazio se dodatak za svakodnevnu uporabu u čast Blažene Djevice *Officium parvum Beatae Mariae Virginis*, dopušten od Inocenta III. U brevijaru koji je koristio Franjo Asiški nedostajao je *Officium parvum*, dok je u onome koji su koristili Klara i njezine sestre postojao blagdan *Posvećenja sv. Marije Velike* (5. kolovoza) i *Začeća* (8. prosinca). Osobito je ovaj posljednji blagdan bila novost koja je ušla u franjevački brevijar, što ukazuje da

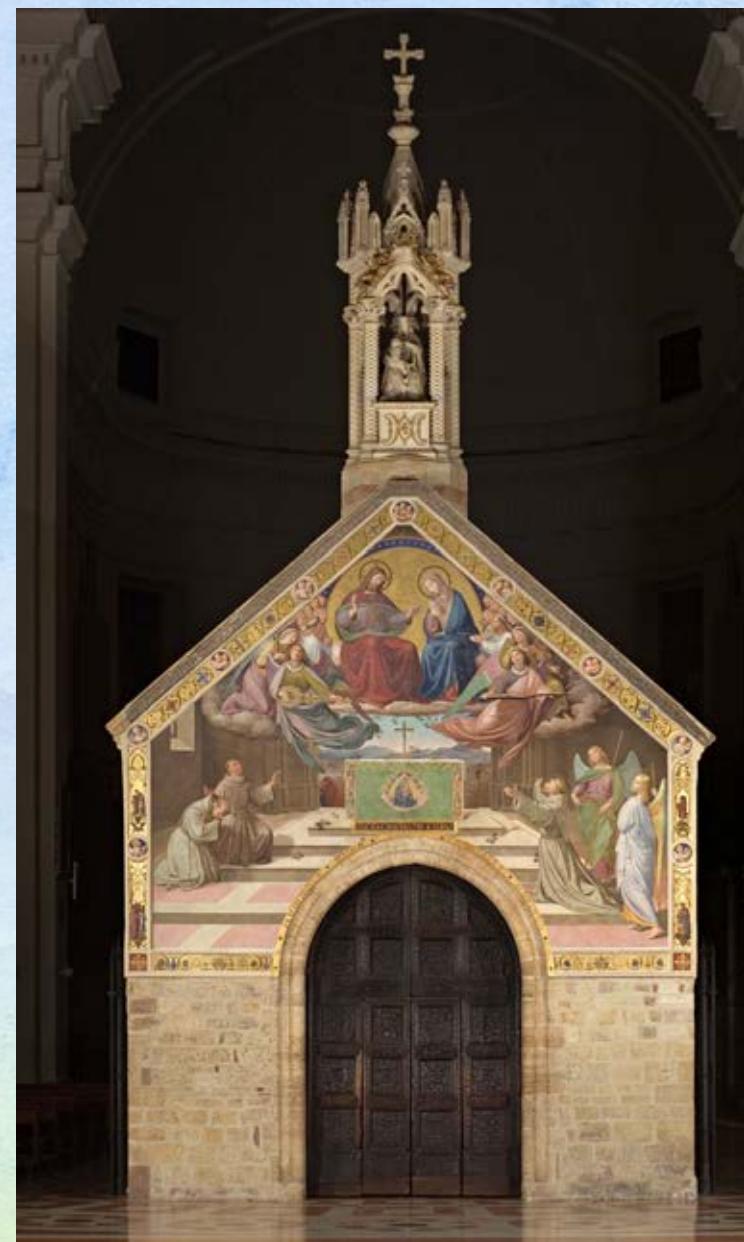
je u liturgijski kult uveden između 1319. i 1322. godine pod nazivom *Officio perusino Immaculatae Conceptionis*. Bio je to prvi liturgijski spomen Marijina Bezgrešnog začeća.

Molitva *Ave Maria* vrlo se rano pojavila u Franjevačkom redu. Bonaventura piše: *U andeoskom pozdravu dana nam je forma pozdrava Djevici, zato govorimo s anđelom: Ave gratia plena.* Tako je ova molitva ušla u uporabu u Franjevačkom redu. Sadržavala je andelove riječi bez spomena imena Isus, koje je uveo 1263. papa Urban IV. Drugi dio molitve uveden je u prvoj polovici 15. stoljeća i pripisuje se bl. Antoniju od Stroncone, kako je to sačuvano u zapisu samostan sv. Damjana u Asizu. Ovako kompletirana molitva proširila se po franjevačkim opservantskim propovjednicima Bernardinu Sijenskom i Ivanu Kapistranu. Papa Pio V. uveo ju je 1568. u Rimski brevijar.

U 13. stoljeću u upotrebu je ušla i molitva Andeoskog pozdravljenja zajedno s molitvom *Ave Maria*. Na kapitulu u Pisi iz 1263. donesene su mnoge druge liturgijske odredbe, među kojima se primjerice nalazi ona kako u moljenju časoslova od Božića do Bogojavljenja himan mora završiti strofom: *Gloria tibi Domine, Qui natuse es de Virgine* i dr. Zatim je određeno da se slavi novi blagdan Začeća Blažene Djevice Marije. Manje je poznata činjenica kako je na Generalnom kapitulu u Pisi 1263. godine sv. Bonaventura potaknuo

Manju braću da šire molitvu Angelusa i potiču tu pobožnost u puku. Također je uveden običaj da se moli tri puta dnevno i da zvono na crkvi ili samostanu odzvanja u to vrijeme. Ovaj dekret ponovno je obnovljen na kapitulu Reda u Asizu 1269. godine. Prepostavlja se da je ovaj običaj u Franjevački red uveo fra Benedikt Sinigardi iz Arezza koji je u svom arentinskom samostanu uveo ovu molitvu nakon molitve Povečerja.

Naposljetku tu je i franjevačka krunica ili *Krunica sedam radosti Blažene Djevice Marije* nastala oko 1422. godine. Njezinu upotrebu širili su Bernardin Sijenski i Ivan Kapistran. Papa Lav X. dopustio je 1515. i 1517., a Pavao V. dopustio je 8. lipnja 1608. uporabu franjevačke krunice svim članovima franjevačkih redova bez obzira na spol. Lav XIII. protegnuo je 7. rujna 1901. to pravo na franjevački Treći red. Napokon je Pio X. 15. kolovoza 1905. dopustio njezinu upotrebu u cijeloj Crkvi, dajući pritom i posebne oproste.

NAJAVLJUJEMO

KIP MAJKE TEREZE ISPRED SVETIŠTA

Helena Anušić

U utorak 10. travnja u prostorima Zajednice Albanaca u Rijeci otvorene su ponude pristigle na međunarodni javni natječaj za izradu umjetničkog kipa Majke Tereze koji će biti postavljen u Trsatskom svetištu. Članovi ocjenjivačkog suda, među kojima su bili gvardijan franjevačkog samostana na Trsatu i čuvar Trsatskog svetišta fra Bernard Barbarić, misionar Albanske katoličke misije u Zagrebu don Krist Gjergji te zastupnica u Hrvatskom saboru i predsjednica Zajednice Albanaca PGŽ-a Ermina Lekaj Prljaskaj, odabrali su idejno rješenje umjetnika Gezima Muriqija. U obrazloženju, između ostalog, članovi ocjenjivačkoj suda kazali su kako uz zadovoljenje svih uvjeta natječaja, idejno rješenje ovoga kipa ukazuje na humanost, poniznost i ljubav Majke Tereze prema najranjivijima.

Kip Majke Tereze bit će postavljen na jesen 2018., u godini kada Trsatsko svetište obilježava 15. obljetnicu od pohoda sv. Ivana Pavla II. Rijeci te 40. godišnjicu kako je Majka Tereza posjetila svetište Majke Božje Trsatske. Oboje svetaca svojim primjerima nadilaze okvire Katoličke crkve, a uzimajući u obzir njihovo prijateljstvo, kip Majke Tereze bit će postavljen u neposrednoj blizini kipa sv. Ivana Pavla II.

Naručitelj, investitor, raspisivač, provoditelj i organizator natječaja je Zajednica Albanaca PGŽ-a u suradnji s Riječkom nadbiskupijom, Trsatskim svetištem, Vijećem albanske nacionalne manjine PGŽ-a, Vijećem albanske nacionalne manjine Grada Rijeke i Vijećem albanske nacionalne manjine Grada Crikvenice.

U Primorsko-goranskoj županiji živi oko 3.000 Albanaca, a još više je onih koji se naproputovanjima zaustavljaju u Rijeci i htjeli bi hodočastiti u Trsatsko svetište. Albanci se ponose albanskim podrijetlom Majke Tereze i postavljanjem kipa svetište Majke Božje Trsatske bilo bi nezaobilazno mjesto posjeta i hodočašća primorsko-goranskih, ali i Albanaca iz drugih krajeva, istaknuli su inicijatori na prvom radnom sastanku održanom u studenom 2017. godine.

ZBOR SVETIŠTA MAJKE BOŽJE TRSATSKE

13. SMOTRA FRANJEVAČKIH ZBOROVA

Andrea Cvitan

U subotu 26. svibnja 2018. godine Zbor Svetišta Majke Božje Trsatske, predvođen gvardijanom fra Bernardom Barbarićem sudjelovao je na Smotri franjevačkih zborova Hrvatske franjevačke provincije sv. Ćirila i Metoda. Bio je to već trinaesti susret zborova održan u organizaciji Vijeća za kulturne djelatnosti Provincije, od kojih je, prisjetimo se, prvi susret organiziran u Virovitici (2005. godine) na inicijativu tadašnjeg župnika fra Roberta Perišića i Katarine Jengić, voditeljice Zbora Svete Cecilije iz Virovitice. Od tadašnjih šesnaest zborova sudionika, broj se ove godine povećao na dvadeset i šest zborova s približno 700 pjevača. Stoga su ovogodišnji domaćini, klanječki župnik i upravitelj samostana fra Antun Jesenović, Franjevački samostan i klanječka župa imali pune ruke posla. Kao višegodišnji sudionici ovih divnih susreta, pjevači i voditeljica Zbora Svetišta Majke Božje Trsatske složili su se da upravo domaćinima treba zahvaliti na zavidnoj organizacijskoj kvaliteti

i topлом, bogatom gostoprimstvu po kojem ćemo pamtitи ovogodišnji susret. Klanjec ćemo također pamtitи i po vrlo dobroj kvaliteti donošenja pjeva svih sudionika, radosnoj atmosferi i zajedništvu koji su se mogli osjetiti tijekom cijele manifestacije.

Musica sacra: smotra i sveta misa

Program se održao u prekrasnoj ranobaroknoj crkvi Navještenja Blažene Djevice Marije gdje se svaki zbor predstavio s jednom skladbom. Uz domaćine i naš Trsatski zbor, program su izvodili crkveni zborovi iz Našica, Vukovara, Zagreba, Koprivnice, Čakovca, Krapine, Karlovca, Bača, Varaždina, Slavonskog Broda, Kloštar Ivanića, Virovitice, Brezika, Đurmanca, Zemuna, Donje Motičine, Požege i Đurđenovca. Zastupljeni su i izvedeni poznati svjetski autori poput Beethovena, Händela, Mozarta, ali i domaći autori, osobito franjevaca naše provincije: Kamila Kolba, Fortunata Pintarića i Franje Jesenovića. Pod

vodstvom maestre Klaudije Kraljić i orguljaša Josipa Strčića, Zbor Svetišta Majke Božje Trsatske predstavio se skladbom „Opet sunce“, istarskog skladatelja Matka Brajše Rašana te je ujedno imao čast i zadovoljstvo predvoditi vrhunac susreta – svečano misno slavlje koje je uslijedilo. Pripremili smo i izveli Misu patera Franje Jesenovića i Slavu varaždinskog skladatelja, dirigenta i orguljaša maestra Andelka Igreca. Tema smotre bile su „Uskrne pjesme“.

Pjesmom mi volimo slaviti Gospodina

Teško je riječima prenijeti potpuni značaj svečanog misnog slavlja i susreta velikog broja pjevača vjernika u slavlju Boga. Svaka smotra neizmjerno je više od prilike da svi mi koji volimo pjesmu čujemo poznate i nove napjeve, da susretnemo druge pjevače, voditelje zborova, svećenike, da zajednički podijelimo ljubav i radost koji svaki zbor kroz pjesmu njeguje. Trenutci su to kada sva uložena zalaganja pjevača, voditelja i svećenika poprimaju punije značenje. Svaki zbor njeguje svoj zavičajni jezik i napjeve. Tako je Zbor Svetišta Majke Božje Trsatske pod dugogodišnjim vodstvom maestre Klaudije Kraljić već prepoznatljiv prenositelj primorskog glazbenog izraza visoke kvalitete, te staroslavenske, Hrvatske, ali i svjetske Crkvene glazbene baštine. Upravo su ovakve smotre prilika da se svi bolje upoznamo u različitostima zborova te prvenstveno utvrđimo u zajedničkim vrijednostima kao i u svrsi svete glazbe u kojoj “Liturgijski čin poprima plemenitiji oblik kad se obavlja pjevanjem...” (čl. 5. Musica sacra). Zahvalni što smo našim sudjelovanjem na Smotri u Klanjcu i ove godine mogli predstaviti naš Trsat te se osjetiti dijelom jedne veće raspjevane franjevačke obitelji, susretom oplemenjeni, Zbor Svetišta Majke Božje Trsatske nastavlja svoj dugogodišnji rad u prenošenju ‘čujnog znaka nevidljivih duhovnih vrijednosti’ nedjeljom na svetoj Misi i na svim važnim blagdanima u Svetištu jer pjesmom MI volimo slaviti Gospodina.

IZ NOVICIJATA

OSVRT NA NOVICIJATSU GODINU 2017./2018.

fra Vedran Barbarić

U smiraj dana, 24. kolovoza 2017. obuklo se u franjevački habit jedanaest postulanata Hrvatske franjevačke provincije sv. Ćirila i Metoda i jedan postulant provincije sv. Jeronima. Time smo službeno postali novaci te je novicijatska godina 2017./2018. mogla započeti. Cijela generacija praćena je molitvama i žrtvama kćeri Srca Isusova iz Lasinje s kojima smo izmjenjivali pisma tijekom godine.

Naš prvi veći događaj bio je susret svih novaka iz Hrvatske i Bosne i Hercegovine u rujnu 2017. godine. Susret je organizirala Hercegovačka franjevačka provincija Uznesenja Blažene Djevice Marije, a u sklopu susreta posjetili smo samostane

i mjesta u Hercegovini i upoznali novake iz drugih provincija te saznali kako oni provode svoje dane u novicijatu.

Na početku našeg novicijata bila su učestala velika hodočašća, pri čemu smo mi asistirali biskupima tijekom liturgije, pomagali oko pripreme hodočašća i posluživali tijekom svečanih ručkova.

Uoči svetkovine Svih Svetih sudjelovali smo na *Holywinu* te pripremili predstave o bl. Alojziju Stepincu, sv. Leopoldu Mandiću i sv. Majci Terezi. Nakon predstava uslijedila je pobožnost *Put svjetla* i sv. Misna žrtva. Ubrzo nakon toga napustio nas je jedan novak te nas je ostalo jedanaest. Brzo smo se oporavili od tog šoka i krenuli dalje.

Sudjelovali smo u akciji prikupljanja sredstava za potrebe beskućnika u gradu Rijeci prodavajući časopis Ulične svjetiljke, a uoči Božića bili smo u prihvatilištu za beskućnike na večeri i druženju. Korisnici prihvatilišta taj su nam posjet uzvratili te su nakon nekog vremena došli k nama na zajedničku večeru i druženje.

Božićna osmina bila je intenzivno razdoblje rada i priprema, nakon čega je uslijedilo razdoblje u kojem smo se posvetili nastavi, franjevaštvu, molitvi i studiju. S proljećem dolaze i prve hodočasničke grupe koje vodimo po samostanu i crkvi.

Tijekom korizme novaci naizust polažu pravilo Reda manje braće, i to klečeći. Ta se lijepa tradicija održala u našoj provinciji i velika je rijetkost kod franjevaca danas. Došlo je i liturgijski najsvečanije vrijeme – Veliki tjedan za koji smo se svi pripremili i jako ga lijepo proslavili.

Nakon Uskrsa uputili smo se na hodočašće u Asiz s ostalim novacima iz Hrvatske, Bosne i Hercegovine i Albanije. Obišli smo sva znamenitija

svetišta koja su bitna za Franjine sinove te pobliže upoznali korijene franjevačkoga reda. Bilo je to jako vrijedno iskustvo.

Krajem mjeseca svibnja susreli smo se s novacima Franjevačke provincije Presvetog Otkupitelja na Visovcu, a nakon nekoliko tjedana oni su došli k nama. Bila je to dobra prilika da se međusobno upoznamo. Još jedan znameniti događaj u mjesecu svibnju bio je svakako *Hod za život* koji se prvi put organizirao u Rijeci te smo i mi sudjelovali na njemu. Bilo je to nešto novo za grad Rijeku, znak nade i ohrabrenja. Također smo 10. svibnja proslavili blagdan Gospe Trsatske, a svečano misno slavlje predvodio je mons. dr. Ivan Devčić, nadbiskup riječki.

U mjesecu lipnju položili smo novicijatski ispit i time ispunili uvjet za prelazak u novi stupanj formacije: juniorat. Početkom mjeseca srpnja imali smo petodnevne duhovne vježbe u Rovinju koje je vodio p. Marijan Glamočak, čime je započela intenzivna priprema za naše zavjete koje ćemo položiti 25. kolovoza 2018. godine.

Svetište Majke

Papa Ivan
Pavao II

Božje Trsatske

Dogadanja 2018.

VELIKA GOSPA

Blagdanska trodnevnica

12. - 14. kolovoza

predvodi fra Josip Grubišić

15. kolovoza

mise: 6; 7; 8; 9; 10; 11.30; 18.30

10 sati - predvodi

mnogopoštovani o. Ilija Vrdoljak

18.30 - procesija i misa -

predvodi Nadbiskup i metropolit
riječki mons. dr. Ivan Devčić

HODOČAŠĆE POREČKE I PULSKE BISKUPIJE

1. rujna

11 sati - svečana misa - predvodi
mons. dr. Dražen Kutleša

MALA GOSPA

Blagdanska trodnevnica

5. - 7. rujna

8. rujna

mise: 7; 8; 9; 10; 11.30; 18.30

18.30 - procesija i misa -

predvodi mons. Juraj Jezerinac

POSTAVLJANJE

KIPA MAJKE TEREZE

22. rujna

12 sati - sveta misa

13 sati - svečano otkrivanje
kipa Majke Tereze

HODOČAŠĆE KRČKE BISKUPIJE

14. listopada

11 sati - sveta misa - predvodi
mons. dr. Ivica Petanjak

RIJEČKO HODOČAŠĆE ZAHVALNA MISA ZA HODOČASNIČKU GODINU

28. listopada

18.30 - svečana zahvalna misa -
predvodi Nadbiskup i metropolit
riječki mons. dr. Ivan Devčić

